

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 12ης Σεπτεμβρίου 2019*

«Προδικαστική παραπομπή – Διανοητική ιδιοκτησία – Διπλώματα ευρεσιτεχνίας – Οδηγία 2004/48/ΕΚ – Άρθρο 9, παράγραφος 7 – Διάθεση στην αγορά προϊόντων που προσβάλλουν τα δικαιώματα τα οποία παρέχονται από δίπλωμα ευρεσιτεχνίας – Προσωρινά μέτρα – Εκ των υστέρων ακύρωση του διπλώματος – Συνέπειες – Δικαίωμα σε προσήκουσα αποζημίωση προς αποκατάσταση της ζημίας που προξενήθηκε από τα προσωρινά μέτρα»

Στην υπόθεση C-688/17,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Fővárosi Törvényszék (πρωτοδικείο Βουδαπέστης, Ουγγαρία) με απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2017, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 8 Δεκεμβρίου 2017, στο πλαίσιο της δίκης

Bayer Pharma AG

κατά

Richter Gedeon Vegyészeti Gyár Nyrt.,

Exeltis Magyarország Gyógyszerkeredelmi Kft.,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Prechal, πρόεδρο τμήματος, F. Biltgen, J. Malenovský (εισηγητή), C. G. Fernlund και L. S. Rossi, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Pitruzzella

γραμματέας: R. Szereș, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησεως της 9ης Ιανουαρίου 2019,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Bayer Pharma AG, εκπροσωπούμενη από τους E. Szakács, K. J. Tálás και I. Molnár, ügyvédek,
- η Richter Gedeon Vegyészeti Gyár Nyrt., εκπροσωπούμενη από τους A. Szecskay και G. Bacher, ügyvédek,
- η Exeltis Magyarország Gyógyszerkeredelmi Kft., εκπροσωπούμενη από τους K. Szamosi, P. Lukácsi και Á. György, ügyvédek,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ουγγρική.

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους L. Havas, F. Wilman και S. L. Kaléda,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 11ης Απριλίου 2019,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 9, παράγραφος 7, της οδηγίας 2004/48/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (ΕΕ 2004, L 157, σ. 45, και διορθωτικό ΕΕ 2004, L 195, σ. 16).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, της Bayer Pharma AG (στο εξής: Bayer) και, αφετέρου, της Richter Gedeon Vegyészeti Gyár Nyrt. (στο εξής: Richter) και της Exeltis Magyarország Gyógyszerkereskedelmi Kft. (στο εξής: Exeltis), με αντικείμενο τη ζημία την οποία ισχυρίζονται ότι υπέστησαν οι δύο τελευταίες εταιρίες λόγω ασφαλιστικών μέτρων που ελήφθησαν εις βάρος τους κατόπιν αιτήσεως της Bayer.

Το νομικό πλαίσιο

Το διεθνές δίκαιο

- 3 Το πρώτο εδάφιο του προοιμίου της Συμφωνίας για τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας στον τομέα του εμπορίου (στο εξής: Συμφωνία TRIPS), η οποία αποτελεί το παράρτημα 1Γ της Συμφωνίας για την ίδρυση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) που υπογράφηκε στο Μαρακές στις 15 Απριλίου 1994 και εγκρίθηκε με την απόφαση 94/800/EK του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1994, σχετικά με την εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σύναψη των συμφωνιών που απέρρευσαν από τις πολυμερείς διαπραγματεύσεις του Γύρου της Ουρουγουάης (1986-1994), καθ' όσον αφορά τα θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές της (ΕΕ 1994, L 336, σ. 1), έχει ως εξής:

«[Τα μέλη επιθυμούν] να περιορίσουν τα φαινόμενα που συνεπάγονται στρεβλώσεις και εμπόδια για το διεθνές εμπόριο και λαμβάνο[υν] υπόψη την ανάγκη να προωθηθεί η αποτελεσματική και επαρκής προστασία των δικαιωμάτων [διανοητικής] ιδιοκτησίας, καθώς επίσης να διασφαλισθεί ότι τα μέτρα και οι διαδικασίες για την επιβολή των δικαιωμάτων [διανοητικής] ιδιοκτησίας δεν καταλήγουν να αποτελούν από μόνα τους φραγμούς για το νόμιμο εμπόριο.»

- 4 Το άρθρο 1 της Συμφωνίας TRIPS, το οποίο τιτλοφορείται «Φύση και έκταση των υποχρεώσεων», ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Τα μέλη θέτουν σε ισχύ τις διατάξεις της παρούσας συμφωνίας. Τα μέλη δικαιούνται, χωρίς να είναι υποχρεωμένα, να παρέχουν, στην εσωτερική τους έννομη τάξη, μεγαλύτερο βαθμό προστασίας από αυτήν που επιβάλλεται βάσει της παρούσας συμφωνίας, υπό την προϋπόθεση ότι η μεγαλύτερη αυτή προστασία δεν αντιβαίνει στις διατάξεις της παρούσας συμφωνίας. Τα μέλη είναι ελεύθερα να επιλέγουν τη μέθοδο που κρίνουν κατάλληλη για την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας συμφωνίας στο πλαίσιο της εσωτερικής τους έννομης τάξης και πρακτικής.»

- 5 Το άρθρο 50 της Συμφωνίας TRIPS, το οποίο επιγράφεται «Προσωρινά μέτρα», ορίζει στην παράγραφο 7 τα εξής:

«Όταν τα προσωρινά μέτρα ανακαλούνται ή όταν η ισχύς τους παύει εξαιτίας κάποιας πράξης ή παράλειψης του ενάγοντος ή όταν διαπιστώνεται εκ των υστέρων ότι δεν έχει υπάρξει παραβίαση ή κίνδυνος παραβίασης ενός δικαιώματος [διανοητικής] ιδιοκτησίας, οι δικαστικές αρχές έχουν την εξουσία να διατάξουν τον ενάγοντα, μετά από αίτηση του εναγομένου, να καταβάλει στον εναγόμενο εύλογη αποζημίωση για τη ζημία που έχει ενδεχομένως υποστεί εξαιτίας των εν λόγω μέτρων.»

Το δίκαιο της Ένωσης

- 6 Οι αιτιολογικές σκέψεις 4, 5, 7, 8, 10 και 22 της οδηγίας 2004/48 έχουν ως εξής:

«(4) Σε διεθνές επίπεδο, όλα τα κράτη μέλη, καθώς και η ίδια η Κοινότητα για τα θέματα που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά της, δεσμεύονται από τη [Συμφωνία TRIPS] [...]

(5) Η Συμφωνία TRIPS περιέχει, ειδικότερα, διατάξεις σχετικές με τα μέσα επιβολής των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, οι οποίες αποτελούν κοινούς κανόνες που ισχύουν σε διεθνές επίπεδο και εφαρμόζονται σε όλα τα κράτη μέλη. Η παρούσα οδηγία δεν θα πρέπει να θίγει τις διεθνείς υποχρεώσεις των κρατών μελών, περιλαμβανομένων των προβλεπομένων στη Συμφωνία TRIPS.

[...]

(7) Από τις διαβουλεύσεις που πραγματοποίησε η Επιτροπή για το θέμα αυτό προκύπτει ότι, παρά τις διατάξεις της Συμφωνίας TRIPS, στα κράτη μέλη εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές διαφορές όσον αφορά τα μέσα επιβολής των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας. Για παράδειγμα, οι ρυθμίσεις περί εφαρμογής προσωρινών μέτρων που χρησιμοποιούνται ειδικότερα για τη διασφάλιση των αποδεικτικών στοιχείων, ο υπολογισμός της αποζημίωσης ή οι ρυθμίσεις περί εφαρμογής προσωρινών διαταγών ποικίλλουν σημαντικά από το ένα κράτος μέλος στο άλλο. [...]

(8) Οι διαφορές μεταξύ των συστημάτων που ισχύουν στα κράτη μέλη όσον αφορά τα μέσα επιβολής των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας υπονομεύουν την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και δεν επιτρέπουν τη διασφάλιση ισοδύναμου επιπέδου προστασίας εντός της Κοινότητας. [...]

[...]

(10) Στόχος της παρούσας οδηγίας είναι η προσέγγιση των νομοθετικών συστημάτων [των κρατών μελών] προκειμένου να διασφαλιστεί υψηλό, ισοδύναμο και ομοιογενές επίπεδο προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας στην εσωτερική αγορά.

[...]

(22) Είναι επίσης απαραίτητο να προβλεφθούν προσωρινά μέτρα για την άμεση παύση της προσβολής πριν από την έκδοση αποφάσεως επί της ουσίας, χωρίς να θίγονται τα δικαιώματα της υπεράσπισης, διασφαλίζοντας τον αναλογικό χαρακτήρα των προσωρινών μέτρων εν σχέσει με τις ιδιαιτερότητες της εκάστοτε περίπτωσης και αφού παρασχεθούν οι αναγκαίες εγγυήσεις για την κάλυψη των εξόδων και της ζημίας του εναγομένου από αδικαιολόγητη αίτηση. Τα μέτρα αυτά δικαιολογούνται ιδίως όταν οποιαδήποτε καθυστέρηση θα ήταν δυνατόν να προκαλέσει ανεπανόρθωτη ζημία στον δικαιούχο δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας.»

7 Κατά το άρθρο 1 της οδηγίας αυτής:

«Η παρούσα οδηγία αφορά τα μέτρα, τις διαδικασίες και τα μέτρα αποκατάστασης που είναι αναγκαία για τη διασφάλιση της επιβολής των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ο όρος “δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας” εμπεριέχει τα δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας.»

8 Το άρθρο 2 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο τιτλοφορείται «Πεδίο εφαρμογής», ορίζει στην παράγραφο 3 τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία δεν θίγει:

[...]

β) τις υποχρεώσεις που υπέχουν τα κράτη μέλη από διεθνείς συμβάσεις, και ιδίως από τη Συμφωνία TRIPS, συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων που αφορούν ποινικές διαδικασίες και ποινές:

[...]».

9 Το κεφάλαιο II της οδηγίας 2004/48, το οποίο επιγράφεται «Μέτρα, διαδικασίες και μέτρα αποκατάστασης», περιλαμβάνει τα άρθρα 3 έως 15 της οδηγίας αυτής. Κατά το άρθρο 3, το οποίο φέρει τον τίτλο «Γενική υποχρέωση»:

«1. Τα κράτη μέλη προβλέπουν τα μέτρα, τις διαδικασίες και τα μέτρα αποκατάστασης που απαιτούνται για τη διασφάλιση της επιβολής των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας που ρυθμίζονται με την παρούσα οδηγία. Τα εν λόγω μέτρα, οι διαδικασίες και τα μέτρα αποκατάστασης πρέπει να είναι θεμιτά και δίκαια, να μην είναι περίπλοκα και δαπανηρά άνευ λόγου και να μην προβλέπουν παράλογες προθεσμίες ούτε να συνεπάγονται αδικαιολόγητες καθυστερήσεις.

2. Τα εν λόγω μέτρα, διαδικασίες και μέτρα αποκατάστασης πρέπει επίσης να είναι αποτελεσματικά, αναλογικά και αποτρεπτικά και να εφαρμόζονται κατά τρόπον ώστε να αποτρέπεται η δημιουργία εμποδίων στο νόμιμο εμπόριο και να προβλέπονται εγγυήσεις κατά της κατάχρησής τους.»

10 Το άρθρο 9 της οδηγίας 2004/48, το οποίο τιτλοφορείται «Προσωρινά και συντηρητικά μέτρα», ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι αρμόδιες δικαστικές αρχές να δύνανται, κατόπιν αιτήσεως του ενάγοντος:

α) να εκδίδουν κατά του φερόμενου ως παραβάτη προσωρινή διαταγή, με σκοπό να προλάβουν κάθε επικείμενη προσβολή δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας ή να απαγορεύσουν, προσωρινώς και, εφόσον απαιτείται, υπό την προϋπόθεση επαναληπτικής καταβολής προστίμου, εφόσον προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία, τη συνέχιση των προσβολών του εν λόγω δικαιώματος ή να εξαρτήσουν τη συνέχιση της εν λόγω προσβολής από την παροχή εγγύησης με σκοπό να διασφαλισθεί η αποζημίωση του δικαιούχου· [...]

β) να διατάσσουν την κατάσχεση ή την απόδοση των εμπορευμάτων για τα οποία υπάρχουν υπόνοιες ότι προσβάλλουν δικαίωμα διανοητικής ιδιοκτησίας, προκειμένου να εμποδίσουν την είσοδο ή την κυκλοφορία τους στους εμπορικούς διαύλους.

2. Στις περιπτώσεις προσβολών που διαπράττονται σε εμπορική κλίμακα, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι αρμόδιες δικαστικές αρχές να δύνανται να διατάσσουν, εφόσον ο ζημιωθείς διάδικος αποδεικνύει την ύπαρξη περιστάσεων που είναι δυνατόν να θέσουν σε κίνδυνο την καταβολή της

αποζημίωσης, τη συντηρητική κατάσχεση των κινητών και ακινήτων αγαθών του φερόμενου ως παραβάτη, περιλαμβανομένης της δέσμευσης των τραπεζικών του λογαριασμών και των λοιπών περιουσιακών του στοιχείων. [...]

[...]

7. Εάν τα προσωρινά μέτρα καταργηθούν ή παύσουν να ισχύουν εξαιτίας οποιασδήποτε πράξης ή παράλειψης του αιτούντος ή αν διαπιστωθεί εκ των υστέρων ότι δεν υπήρξε προσβολή ή απειλή προσβολής δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας, οι αρμόδιες δικαστικές αρχές διαθέτουν την εξουσία να διατάξουν τον αιτούντα, αιτήσεως του εναγομένου, να καταβάλει στον εναγόμενο προσήκουσα αποζημίωση για κάθε ζημία που υπέστη εξαιτίας των εν λόγω μέτρων.»

Το ουγγρικό δίκαιο

11 Βάσει του άρθρου 18, παράγραφοι 1 και 2, του találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény (νόμου XXXIII του 1995 για την προστασία των εφευρέσεων με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας), η προστασία που παρέχεται από δίπλωμα ευρεσιτεχνίας αρχίζει με τη δημοσίευση της αιτήσεως και τα αποτελέσματά της ανατρέχουν στην ημέρα υποβολής της αιτήσεως. Η προστασία αυτή είναι προσωρινή και καθίσταται οριστική μόνον εφόσον ο αιτών αποκτήσει δίπλωμα ευρεσιτεχνίας για την εφευρέσή του.

12 Το άρθρο 156, παράγραφος 1, του polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (νόμου III του 1952, περί Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας) προβλέπει τα εξής:

«Το δικαστήριο μπορεί, κατόπιν αιτήσεως, να διατάξει προσωρινό μέτρο κάνοντας δεκτό είτε αγωγικό ή ανταγωγικό αίτημα είτε το αίτημα λήψης ασφαλιστικών μέτρων, εφόσον τέτοιο μέτρο είναι αναγκαίο για την αποτροπή επικείμενης ζημίας ή για τη διατήρηση του status quo στη διαφορά, καθώς και για την προστασία υπέρτερου δικαιώματος του αιτούντος, εφόσον η ζημία την οποία θα προξενήσει το μέτρο δεν είναι μεγαλύτερη από τα αναμενόμενα οφέλη του. [...] Τα πραγματικά περιστατικά στα οποία στηρίζεται η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων πρέπει να πιθανολογούνται.»

13 Κατά το άρθρο 339, παράγραφος 1, του polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (νόμου IV του 1959, περί Αστικού Κώδικα, στο εξής: Αστικός Κώδικας):

«Όποιος ζημιώσει άλλον παράνομα έχει υποχρέωση να τον αποζημιώσει. Απαλλάσσεται από την υποχρέωση αυτή όποιος αποδείξει ότι ενήργησε όπως ο μέσος άνθρωπος στη δεδομένη κατάσταση.»

14 Το άρθρο 340, παράγραφος 1, του Αστικού Κώδικα ορίζει τα εξής:

«Ο ζημιωθείς οφείλει να ενεργήσει όπως ο μέσος άνθρωπος στη δεδομένη κατάσταση, προκειμένου να αποφευχθεί ή να περιοριστεί η ζημία. Δεν χωρεί αποζημίωση προς αποκατάσταση της ζημίας που οφείλεται στη μη τήρηση από τον ζημιωθέντα της υποχρέωσης αυτής.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

15 Στις 8 Αυγούστου 2000, η Bayer υπέβαλε στο Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (εθνικό γραφείο διανοητικής ιδιοκτησίας, Ουγγαρία) (στο εξής: Γραφείο) αίτηση χορηγήσεως διπλώματος ευρεσιτεχνίας για φαρμακευτικό προϊόν το οποίο περιέχει δραστική ουσία με αντισυλληπτική δράση. Το Γραφείο δημοσίευσε την αίτηση αυτή στις 28 Οκτωβρίου 2002.

- 16 Η Richter και η Exeltis άρχισαν να εμπορεύονται στην Ουγγαρία φαρμακευτικά προϊόντα με αντισυλληπτική δράση (στο εξής: επίδικα προϊόντα), η μεν τον Νοέμβριο του 2009 και τον Αύγουστο του 2010, η δε τον Οκτώβριο του 2010.
- 17 Στις 4 Οκτωβρίου 2010, το Γραφείο χορήγησε στην Bayer δίπλωμα ευρεσιτεχνίας.
- 18 Στις 8 Νοεμβρίου 2010, η Richter υπέβαλε στο Γραφείο αίτηση για να αναγνωριστεί ότι τα επίδικα προϊόντα δεν προσέβαλλαν το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας της Bayer.
- 19 Στις 9 Νοεμβρίου 2010, η Bayer ζήτησε από το αιτούν δικαστήριο, δηλαδή το Fővárosi Törvényszék (πρωτοδικείο Βουδαπέστης, Ουγγαρία), τη λήψη προσωρινών μέτρων προκειμένου να απαγορευθεί στη Richter και την Exeltis να διαθέτουν τα επίδικα προϊόντα στην αγορά. Οι σχετικές αιτήσεις απορρίφθηκαν, επειδή δεν πιθανολογήθηκε προσβολή του διπλώματος ευρεσιτεχνίας.
- 20 Στις 8 Δεκεμβρίου 2010, η Richter και η Exeltis υπέβαλαν στο Γραφείο αίτηση για την ακύρωση του διπλώματος ευρεσιτεχνίας της Bayer.
- 21 Στις 25 Μαΐου 2011, η Bayer υπέβαλε νέες αιτήσεις για τη λήψη προσωρινών μέτρων ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, το οποίο με διατάξεις που εκδόθηκαν στις 11 Ιουλίου 2011 και άρχισαν να ισχύουν από τις 8 Αυγούστου 2011, απαγόρευσε στη Richter και στην Exeltis να διαθέτουν τα επίδικα προϊόντα στην αγορά, επιβάλλοντάς τους συγχρόνως υποχρέωση εγγυοδοσίας.
- 22 Στις 11 Αυγούστου 2011, η Bayer άσκησε επίσης ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου αγωγές κατά της Richter και της Exeltis, επικαλούμενη προσβολή του διπλώματός της. Η εκδίκαση των αγωγών αυτών ανεστάλη μέχρι την έκδοση οριστικής αποφάσεως στο πλαίσιο της διαδικασίας ακυρώσεως του διπλώματος ευρεσιτεχνίας.
- 23 Η Richter και η Exeltis προσέβαλαν τις διατάξεις της 11ης Ιουλίου 2011 ενώπιον του Fővárosi Ítéltábla (περιφερειακού εφετείου Βουδαπέστης, Ουγγαρία), το οποίο, με διατάξεις της 29ης Σεπτεμβρίου 2011 και της 4ης Οκτωβρίου 2011, ανακάλεσε λόγω διαδικαστικών πλημμελειών τα προσωρινά μέτρα που είχαν ληφθεί με τις διατάξεις αυτές και ανέπεμψε την υπόθεση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.
- 24 Το τελευταίο, με διατάξεις που εξέδωσε στις 23 Ιανουαρίου 2012 και στις 30 Ιανουαρίου 2012, απέρριψε τις αιτήσεις προσωρινών μέτρων της Bayer. Μολονότι δέχθηκε ότι η Richter και η Exeltis είχαν εισέλθει στην αγορά προσβάλλοντας το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, το δικαστήριο αυτό έκρινε ότι, λόγω ιδίως του όψιμου σταδίου της διαδικασίας ακυρώσεως του διπλώματος ευρεσιτεχνίας της Bayer καθώς και της ανακλήσεως ισοδύναμου ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας, η λήψη τέτοιων μέτρων δεν μπορούσε να θεωρηθεί αναλογική. Με απόφαση της 3ης Μαΐου 2012, το Fővárosi Ítéltábla (περιφερειακό εφετείο Βουδαπέστης) επικύρωσε τις δύο αυτές διατάξεις.
- 25 Με απόφαση της 14ης Ιουνίου 2012, το Γραφείο έκανε εν μέρει δεκτή την αίτηση για την ακύρωση του διπλώματος ευρεσιτεχνίας της Bayer, την οποία είχαν υποβάλει η Richter και η Exeltis. Κατόπιν νέας αιτήσεως των τελευταίων, το Γραφείο ανακάλεσε την από 14 Ιουνίου 2012 απόφασή του και, με απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2012, ακύρωσε το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας στο σύνολό του.
- 26 Με διάταξη της 9ης Σεπτεμβρίου 2014, το αιτούν δικαστήριο ακύρωσε την από 13 Σεπτεμβρίου 2012 απόφαση του Γραφείου. Επιπλέον, μεταρρύθμισε την απόφαση την οποία είχε εκδώσει το Γραφείο στις 14 Ιουνίου 2012 και κήρυξε το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας της Bayer άκυρο στο σύνολό του.
- 27 Με διάταξη της 20ής Σεπτεμβρίου 2016, το Fővárosi Ítéltábla (περιφερειακό εφετείο Βουδαπέστης) επικύρωσε την ως άνω διάταξη του αιτούντος δικαστηρίου.

- 28 Στις 3 Μαρτίου 2017, το αιτούν δικαστήριο περάτωσε, κατόπιν παραίτησής της Bayer από το δικόγραφο της αγωγής της, τη δίκη που είχε κινηθεί ενώπιόν του με αντικείμενο την προσβολή διπλώματος ευρεσιτεχνίας και με διαδίκους την Bayer και την Exeltis.
- 29 Η αγωγή την οποία είχε ασκήσει η Bayer κατά της Richter επικαλούμενη προσβολή διπλώματος ευρεσιτεχνίας απορρίφθηκε οριστικώς από το αιτούν δικαστήριο με απόφαση της 30ής Ιουνίου 2017, επειδή το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας της Bayer είχε κηρυχθεί άκυρο με τελεσίδικη δικαστική απόφαση.
- 30 Η Richter, με ανταγωγή που άσκησε στις 22 Φεβρουαρίου 2012, και η Exeltis, με το δικόγραφο της αγωγής που κατέθεσε στις 6 Ιουλίου 2017, ζήτησαν να υποχρεωθεί η Bayer να αποκαταστήσει τη ζημία την οποία θεωρούν ότι υπέστησαν λόγω των προαναφερθέντων στη σκέψη 21 της παρούσας αποφάσεως προσωρινών μέτρων.
- 31 Ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, η Bayer ζητεί την απόρριψη των εν λόγω αιτημάτων υποστηρίζοντας ότι η Richter και η Exeltis, κυκλοφορώντας σκοπίμως και παρανόμως τα επίδικα προϊόντα στην αγορά, προξένησαν οι ίδιες τη ζημία την οποία ισχυρίζονται ότι υπέστησαν. Επομένως, βάσει του άρθρου 340, παράγραφος 1, του Αστικού Κώδικα, δεν μπορούν βασιμώς να ζητήσουν αποζημίωση για τη ζημία αυτή.
- 32 Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά, κατ' ουσίαν, ότι εφόσον δεν υφίσταται στο ουγγρικό δίκαιο διάταξη που να ρυθμίζει ειδικώς τις περιπτώσεις στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 9, παράγραφος 7, της οδηγίας 2004/48, οι γενικοί κανόνες του Αστικού Κώδικα σχετικά με την ευθύνη και την ανόρθωση της ζημίας πρέπει να ερμηνεύονται υπό το πρίσμα της ενωσιακής αυτής διατάξεως. Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο αμφιβάλλει, πρώτον, ως προς την ερμηνεία του κανόνα του άρθρου 9, παράγραφος 7, της οδηγίας αυτής και διερωτάται, ειδικότερα, αν η διάταξη διασφαλίζει απλώς και μόνο στον εναγόμενο δικαίωμα αποζημιώσεως ή αν καθορίζει επίσης και το περιεχόμενό του. Δεύτερον, διερωτάται αν αντιβαίνει στο άρθρο 9, παράγραφος 7, της οδηγίας 2004/48 να εξετάζει ο εθνικός δικαστής, κατ' εφαρμογήν διατάξεως του Αστικού Κώδικα του αντίστοιχου κράτους μέλους, την υπαιτιότητα του εναγομένου για την επέλευση της ζημίας.
- 33 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Fővárosi Törvényszék (πρωτοδικείο Βουδαπέστης) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Πρέπει η έκφραση “προσήκουσα αποζημίωση”, η οποία περιλαμβάνεται στο άρθρο 9, παράγραφος 7, της οδηγίας [2004/48] να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να θεσπίσουν κανόνες ουσιαστικού δικαίου σχετικά με την ευθύνη των διαδίκων, καθώς και με το ποσό και τη διαδικασία αποζημιώσεως, δυνάμει των οποίων τα δικαστήρια των κρατών μελών δύνανται να διατάξουν τον ενάγοντα να καταβάλει αποζημίωση στον εναγόμενο για τις ζημίες που υπέστη εξαιτίας μέτρων που το δικαστήριο κατήγγησε εκ των υστέρων ή που έπαυσαν εκ των υστέρων να ισχύουν λόγω πράξεως ή παραλείψεως του ενάγοντος, ή στις περιπτώσεις κατά τις οποίες το δικαστήριο διαπίστωσε εκ των υστέρων ότι δεν υπήρξε προσβολή ή απειλή προσβολής δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας;
- 2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, αντιτίθεται το άρθρο 9, παράγραφος 7, της οδηγίας [2004/48] σε ρύθμιση κράτους μέλους δυνάμει της οποίας, στην προβλεπόμενη από τη διάταξη αυτή της οδηγίας αποζημίωση, εφαρμογή έχουν οι γενικοί κανόνες του κράτους μέλους περί αστικής ευθύνης και αποζημιώσεως, σύμφωνα με τους οποίους το δικαστήριο δεν μπορεί να υποχρεώσει τον ενάγοντα να αποκαταστήσει τις ζημίες που προκλήθηκαν εξαιτίας προσωρινού μέτρου απολέσαντος εκ των υστέρων τη νομιμοποιητική του βάση λόγω ακυρώσεως του διπλώματος ευρεσιτεχνίας και οι οποίες οφείλονται στο γεγονός ότι ο εναγόμενος δεν ενήργησε κατά τον γενικώς αναμενόμενο σε τέτοιου είδους περίπτωση τρόπο, ή

για τις οποίες ευθύνεται ο εναγόμενος για τον ίδιο αυτόν λόγο, εφόσον ο ενάγων, κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως προσωρινών μέτρων, ενήργησε όπως γενικώς αναμενόταν να δράσει σε τέτοιου είδους περίπτωση;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

- 34 Με τα προδικαστικά ερωτήματα, τα οποία ενδείκνυται να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 9, παράγραφος 7, της οδηγίας 2004/48, ιδίως δε ο όρος «προσήκουσα αποζημίωση» όπως χρησιμοποιείται στη συγκεκριμένη διάταξη, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν επιτρέπει εθνική ρύθμιση που, αφενός, προβλέπει ότι δεν χωρεί αποζημίωση για τη ζημία την οποία ο ζημωθείς υπέστη επειδή δεν ενήργησε όπως ο μέσος άνθρωπος προκειμένου να αποφύγει ή να περιορίσει τη ζημία του και, αφετέρου, έχει ως αποτέλεσμα, υπό περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης, να μην υποχρεώσει ο δικαστής τον αιτούντα προσωρινά μέτρα να αποκαταστήσει τη ζημία που προξενήθηκε από τα εν λόγω μέτρα παρότι το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας βάσει του οποίου ζητήθηκαν και χορηγήθηκαν τα μέτρα ακυρώθηκε εκ των υστέρων.
- 35 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στα ερωτήματα αυτά, πρέπει, κατ' αρχάς, να κριθεί αν εναπόκειται στα κράτη μέλη να καθορίσουν το περιεχόμενο, την έκταση καθώς και τις πρακτικές λεπτομέρειες της «προσήκουσας αποζημίωσης» που μνημονεύεται στο άρθρο 9, παράγραφος 7, της οδηγίας 2004/48, άποψη προς την οποία κλίνει το αιτούν δικαστήριο.
- 36 Συναφώς, επισημαίνεται εκ προοιμίου ότι το άρθρο 9, παράγραφος 7, της οδηγίας 2004/48 ορίζει ότι οι δικαστικές αρχές έχουν την εξουσία να διατάξουν τον αιτούντα προσωρινά μέτρα, εφόσον το ζητήσει ο εναγόμενος, να καταβάλει στον τελευταίο προσήκουσα αποζημίωση για κάθε ζημία που προκλήθηκε από τα προσωρινά μέτρα στις περιπτώσεις στις οποίες είτε τα προσωρινά μέτρα ανακαλούνται ή παύουν να ισχύουν εξαιτίας οποιασδήποτε πράξεως ή παραλείψεως του αιτούντος, είτε διαπιστώνεται εκ των υστέρων ότι δεν υπήρξε προσβολή ή απειλή προσβολής δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας.
- 37 Μολονότι το γράμμα της ως άνω διατάξεως δεν αναφέρεται ρητώς στα κράτη μέλη, συνάγεται σαφώς από τη γενική οικονομία του άρθρου 9, παράγραφος 7, της οδηγίας 2004/48 ότι το άρθρο αυτό απευθύνεται στα κράτη μέλη και τους επιβάλλει την υποχρέωση να προβλέπουν, στο εθνικό τους δίκαιο, το σύνολο των μέτρων που προβλέπονται στο εν λόγω άρθρο 9, περιλαμβανομένων εκείνων της παραγράφου 7 του ίδιου άρθρου, όπως επιβεβαιώνεται εξάλλου και από την αιτιολογική σκέψη 22 της οδηγίας.
- 38 Επομένως, το άρθρο 9, παράγραφος 7, της οδηγίας 2004/48 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι επιβάλλει στα κράτη μέλη να παρέχουν με τη νομοθεσία τους στα αρμόδια δικαστήρια την εξουσία να διατάσσουν τον αιτούντα, εφόσον το ζητήσει ο εναγόμενος, να αποκαταστήσει τη ζημία που προκλήθηκε από τα προσωρινά μέτρα στα οποία αναφέρεται το άρθρο αυτό.
- 39 Από το γράμμα του άρθρου 9, παράγραφος 7, της οδηγίας 2004/48 προκύπτει επίσης, πρώτον, ότι η προαναφερθείσα εξουσία μπορεί να ασκείται είτε όταν ανακαλούνται ή παύουν να ισχύουν τα προσωρινά μέτρα λόγω πράξεως ή παραλείψεως του αιτούντος, είτε όταν διαπιστώνεται εκ των υστέρων ότι δεν υπήρξε προσβολή ή απειλή προσβολής δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας. Δεύτερον, η εξουσία αυτή πρέπει να αφορά «κάθε ζημία» που προκαλείται από τα σχετικά μέτρα και, τρίτον, η ανόρθωση της ζημίας πρέπει να λαμβάνει τη μορφή «προσήκουσας αποζημίωσης».
- 40 Όσον αφορά ειδικότερα την έννοια αυτή της «προσήκουσας αποζημίωσης», πρέπει να υπομνησθεί ότι από τις επιταγές τόσο της ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης όσο και της αρχής της ισότητας προκύπτει ότι το γράμμα διατάξεως του δικαίου της Ένωσης που δεν περιέχει ρητή παραπομπή στο δίκαιο των κρατών μελών για τον προσδιορισμό της έννοιας και του περιεχομένου της πρέπει κανονικά να ερμηνεύεται, σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, κατά τρόπο αυτοτελή και

ομοιόμορφο, με βάση το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η διάταξη και τον σκοπό που επιδιώκει η επίμαχη ρύθμιση (απόφαση της 21ης Οκτωβρίου 2010, Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, σκέψη 32 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 41 Στην προκειμένη περίπτωση, δεδομένου ότι το άρθρο 9, παράγραφος 7, της οδηγίας 2004/48 δεν περιέχει καμία παραπομπή στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών ως προς την έννοια της «προσθήκους αποζημιώσεως», αυτή η τελευταία πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπο αυτοτελή και ενιαίο, η δε ερμηνεία της δεν μπορεί να αντλείται από τις έννομες τάξεις των διαφόρων κρατών μελών.
- 42 Το ως άνω συμπέρασμα επιρρωννύεται από τον σκοπό τον οποίο επιδιώκει η οδηγία 2004/48. Πράγματι, στην αιτιολογική σκέψη 10 της οδηγίας αυτής καθίσταται σαφές ότι σκοπός της είναι η προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών προκειμένου να διασφαλιστεί υψηλό, ισοδύναμο και ομοιογενές επίπεδο προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας στην εσωτερική αγορά.
- 43 Στη δε αιτιολογική σκέψη 7 της οδηγίας 2004/48 επισημαίνεται ότι υφίστανται σημαντικές αποκλίσεις στις νομοθεσίες των κρατών μελών, ιδίως όσον αφορά τις λεπτομέρειες εφαρμογής των προσωρινών μέτρων. Επιπλέον, στην αιτιολογική σκέψη 8 της ίδιας οδηγίας υπενθυμίζεται ότι τέτοιες αποκλίσεις είναι επιζήμιες για την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και δεν επιτρέπουν να διασφαλιστεί ισοδύναμο επίπεδο προστασίας των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας σε ολόκληρη την Ένωση.
- 44 Εν προκειμένω, ο επιδιωκόμενος από τον νομοθέτη της Ένωσης σκοπός της διασφάλισης ισοδύναμου και ομοιογενούς υψηλού επιπέδου προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας θα υπονομευόταν αν γινόταν δεκτή η ερμηνεία σύμφωνα με την οποία τα διάφορα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να καθορίσουν τα ίδια το περιεχόμενο, την έκταση και τις λεπτομέρειες εφαρμογής της έννοιας της «προσθήκους αποζημιώσεως» όπως χρησιμοποιείται στο άρθρο 9, παράγραφος 7, της οδηγίας 2004/48.
- 45 Το συμπέρασμα που προεκτέθηκε στη σκέψη 41 της παρούσας αποφάσεως δεν αντιβαίνει στις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη δεσμευτική, τόσο για την Ένωση όσο και για τα κράτη μέλη, Συμφωνία TRIPS, στην οποία η οδηγία 2004/48 παραπέμπει επανειλημμένως.
- 46 Πράγματι, το άρθρο 1, παράγραφος 1, της Συμφωνίας TRIPS προβλέπει, πιο συγκεκριμένα, ότι «τα μέλη είναι ελεύθερα να επιλέγουν τη μέθοδο που κρίνουν κατάλληλη για την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας συμφωνίας στο πλαίσιο της εσωτερικής τους έννομης τάξης και πρακτικής». Το περιεχόμενο της γενικής αυτής διατάξεως καταλαμβάνει και το άρθρο 50, παράγραφος 7, της ίδιας συμφωνίας, το οποίο έχει κατ' ουσίαν πανομοιότυπη διατύπωση με εκείνη του άρθρου 9, παράγραφος 7, της οδηγίας 2004/48 και αναφέρεται επίσης στην έννοια της «εύλογης αποζημιώσεως».
- 47 Εξάλλου, στο άρθρο 1, παράγραφος 1, της εν λόγω συμφωνίας, η οποία, σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο του προοιμίου της, αποσκοπεί στη διασφάλιση αποτελεσματικής και επαρκούς προστασίας των δικαιωμάτων διανοητικής προστασίας, γίνεται ρητώς δεκτό ότι τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να παρέχουν ευρύτερη προστασία από εκείνη που επιβάλλεται βάσει της ίδιας της συμφωνίας.
- 48 Σε αυτήν ακριβώς την επιλογή προέβη ο νομοθέτης της Ένωσης εκδίδοντας την οδηγία 2004/48, της οποίας κύριος σκοπός, όπως υπενθυμίστηκε στη σκέψη 42 της παρούσας αποφάσεως, είναι να διασφαλίσει, στο πλαίσιο του κοινού νομικού συστήματος της Ένωσης και των κρατών μελών της, υψηλό, ισοδύναμο και ομοιογενές επίπεδο προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας.
- 49 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, η έννοια της «προσθήκους αποζημιώσεως» πρέπει να θεωρηθεί ως αυτοτελής έννοια του δικαίου της Ένωσης και να ερμηνεύεται με ομοιόμορφο τρόπο σε ολόκληρη την Ένωση.

- 50 Όπως προκύπτει δε από τη σκέψη 38 της παρούσας αποφάσεως, το άρθρο 9, παράγραφος 7, της οδηγίας 2004/48 επιβάλλει στα κράτη μέλη να εξουσιοδοτούν τα εθνικά δικαστήρια να επιδικάσουν στον εναγόμενο, υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπει η διάταξη αυτή, προσήκουσα αποζημίωση.
- 51 Κατά συνέπεια, στα εθνικά δικαστήρια εναπόκειται να εκτιμούν, κατά την άσκηση της εξουσίας η οποία τους ανατίθεται και οριοθετείται όπως περιγράφηκε ανωτέρω, τις ιδιαίτερες περιστάσεις της υποθέσεως που έχει αχθεί ενώπιόν τους προκειμένου να αποφασίσουν αν θα πρέπει να υποχρεωθεί ο αιτών να καταβάλει στον εναγόμενο αποζημίωση, η οποία απαιτείται να είναι «προσήκουσα», δηλαδή να δικαιολογείται υπό το πρίσμα των εν λόγω περιστάσεων.
- 52 Ειδικότερα, μολοντί η άσκηση της εξουσίας τους να επιδικάσουν τέτοια αποζημίωση υπόκειται αυστηρά στις προκαταρκτικές προϋποθέσεις ότι πρέπει είτε τα προσωρινά μέτρα να έχουν ανακληθεί ή να έχουν παύσει να ισχύουν λόγω οποιασδήποτε πράξεως ή παραλείψεως του αιτούντος, είτε να διαπιστώνεται εκ των υστέρων ότι δεν υπήρξε προσβολή ή απειλή προσβολής δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας, το γεγονός ότι οι προϋποθέσεις αυτές πληρούνται σε συγκεκριμένη υπόθεση δεν σημαίνει ότι τα αρμόδια εθνικά δικαστήρια οφείλουν αυτομάτως και σε κάθε περίπτωση να υποχρεώσουν τον αιτούντα να αποκαταστήσει κάθε ζημία την οποία υπέστη ο εναγόμενος εξαιτίας των ως άνω μέτρων.
- 53 Στην υπόθεση της κύριας δίκης, δεν αμφισβητείται, πρώτον, ότι το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας χορηγήθηκε ατόμου η Richter άρχισε να εμπορεύεται τα επίδικα προϊόντα και ότι η ενάγουσα της κύριας δίκης ήταν δικαιούχος του διπλώματος αυτού τόσο κατά τον χρόνο που ζήτησε αρχικώς τη λήψη προσωρινών μέτρων όσο και όταν, κατόπιν της απορρίψεως της πρώτης εκείνης αιτήσεως, ζήτησε εκ νέου, στις 25 Μαΐου 2011, τη λήψη τέτοιων μέτρων, σε αντίδραση προς την εμπορία των εν λόγω προϊόντων.
- 54 Δεύτερον, δεν αμφισβητείται επίσης ότι, κατά την ίδια αυτή ημερομηνία, οι εναγόμενες της κύριας δίκης είχαν ήδη υποβάλει, από την πλευρά τους, αίτημα ακυρώσεως του ως άνω διπλώματος ευρεσιτεχνίας ενώπιον του Γραφείου.
- 55 Τρίτον, πρέπει να υπομνησθεί ότι τα προσωρινά αυτά μέτρα, αφού χορηγήθηκαν από το αιτούν δικαστήριο στις 11 Ιουλίου 2011, ανακλήθηκαν στις 29 Σεπτεμβρίου και στις 4 Οκτωβρίου 2011 αντιστοίχως από το εφετείο, καθώς και ότι το αιτούν δικαστήριο, μολοντί έκρινε ότι οι εναγόμενοι είχαν εισέλθει στην αγορά προσβάλλοντας το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας της Bayer, δεν ανανέωσε, κατόπιν της αναπομπής των υποθέσεων ενώπιόν του, τα εν λόγω προσωρινά μέτρα, λαμβάνοντας υπόψη το όψιμο στάδιο στο οποίο βρισκόταν η διαδικασία ακυρώσεως του διπλώματος αυτού, καθώς και την ανάκληση ισοδύναμου ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας.
- 56 Τέταρτον και τελευταίον, το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας της Bayer ακυρώθηκε, κατ' αρχάς με απόφαση του Γραφείου της 13ης Σεπτεμβρίου 2012, και, στη συνέχεια, με διάταξη που εξέδωσε το αιτούν δικαστήριο στις 9 Σεπτεμβρίου 2014.
- 57 Από την απόφαση περί παραπομπής και από τα ερωτήματα που υποβλήθηκαν με αυτήν στο Δικαστήριο καθίσταται σαφές ότι, υπό τις περιστάσεις αυτές, η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνική νομοθεσία δεν επέτρεπε στον δικαστή να διατάξει την ενάγουσα και αιτούσα να αποκαταστήσει τη ζημία η οποία προκλήθηκε στις εναγόμενες από τα ανακληθέντα προσωρινά μέτρα.
- 58 Εντός του συγκεκριμένου αυτού πλαισίου πρέπει να δοθεί, εν συνεχεία, απάντηση στο ερώτημα αν το άρθρο 9, παράγραφος 7, της οδηγίας 2004/48, ιδίως δε ο όρος «προσήκουσα αποζημίωση» όπως χρησιμοποιείται στη διάταξη αυτή, απαγορεύει την εφαρμογή, υπό τέτοιες περιστάσεις, μιας εθνικής ρυθμίσεως που αποκλείει κατ' ουσίαν τη δυνατότητα του εναγομένου να λάβει αποζημίωση για τη ζημία την οποία υπέστη επειδή δεν ενήργησε όπως ο μέσος άνθρωπος στη δεδομένη κατάσταση

προκειμένου να αποφευχθεί ή να περιοριστεί η ζημία του, υπό την προϋπόθεση όμως ότι ο αιτών, ζητώντας τη λήψη των προσωρινών μέτρων, ενήργησε από τη δική του πλευρά όπως ο μέσος άνθρωπος στη δεδομένη κατάσταση.

- 59 Ελλείπει σχετικής ρητής ενδείξεως στο γράμμα του άρθρου 9, παράγραφος 7, της οδηγίας 2004/48, η διάταξη αυτή πρέπει, κατά πάγια νομολογία, να ερμηνευθεί υπό το πρίσμα του όλου πλαισίου και του σκοπού της ρυθμίσεως στην οποία εντάσσεται (πρβλ. απόφαση της 6ης Ιουνίου 2018, *Koppers Denmark*, C-49/17, EU:C:2018:395, σκέψη 22).
- 60 Όσον αφορά το εν λόγω πλαίσιο, επισημαίνεται, πρώτον, ότι από την αιτιολογική σκέψη 22 in fine της οδηγίας 2004/48 προκύπτει ότι η προσήκουσα αποζημίωση που προβλέπεται στο άρθρο 9, παράγραφος 7, αποτελεί εγγύηση την οποία ο νομοθέτης της Ένωσης έκρινε αναγκαία για την κάλυψη των εξόδων και των ζημιών που προξενήθηκαν στον εναγόμενο από «αδικοιολόγητη αίτηση» προσωρινών μέτρων.
- 61 Επίσης κατά την αιτιολογική σκέψη 22 της οδηγίας 2004/48, τα προσωρινά μέτρα τα οποία προβλέπονται στο άρθρο 9 δικαιολογούνται, μεταξύ άλλων, όταν οποιαδήποτε καθυστέρηση θα ήταν ικανή να προκαλέσει ανεπανόρθωτη ζημία στον δικαιούχο δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας.
- 62 Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι η διαπίστωση του αδικοιολόγητου χαρακτήρα της αιτήσεως προσωρινών μέτρων προϋποθέτει, πρωτίστως, ότι δεν υπάρχει κίνδυνος προκλήσεως ανεπανόρθωτης ζημίας στον δικαιούχο δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας σε περίπτωση καθυστερήσεως στη λήψη των μέτρων που ζητούνται από αυτόν.
- 63 Πιο συγκεκριμένα, όταν οι εναγόμενοι διαθέτουν τα προϊόντα τους στην αγορά μολονότι έχει υποβληθεί αίτηση χορηγήσεως διπλώματος ευρεσιτεχνίας ή μολονότι υφίσταται δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ικανό να εμποδίσει την εμπορία των προϊόντων τους, ζήτημα το οποίο πρέπει να ελεγχθεί από το αιτούν δικαστήριο, μια τέτοια συμπεριφορά μπορεί εκ πρώτης όψεως να θεωρηθεί ως αντικειμενική ένδειξη ότι υπάρχει κίνδυνος προκλήσεως ανεπανόρθωτης ζημίας στον δικαιούχο του αντίστοιχου διπλώματος ευρεσιτεχνίας, σε περίπτωση καθυστερήσεως στη λήψη των μέτρων που ζητούνται από αυτόν. Ως εκ τούτου, η υποβολή αιτήσεως προσωρινών μέτρων από τον τελευταίο σε αντίδραση προς μια τέτοια συμπεριφορά δεν είναι δυνατόν a priori να χαρακτηριστεί ως «αδικοιολόγητη» κατά την έννοια του άρθρου 9, παράγραφος 7, της οδηγίας 2004/48, ερμηνευόμενου υπό το πρίσμα της αιτιολογικής σκέψεως 22 της ίδιας οδηγίας.
- 64 Όσον αφορά το γεγονός ότι τα επίμαχα στην κύρια δίκη προσωρινά μέτρα ανακλήθηκαν, τούτο ναί μεν συνιστά, όπως προεκτέθηκε στη σκέψη 52 της παρούσας αποφάσεως, μία από τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την ίδια την άσκηση της εξουσίας που προβλέπεται στο άρθρο 9, παράγραφος 7, της οδηγίας 2004/48, πλην όμως δεν μπορεί, αντιθέτως, να θεωρηθεί, αυτό και μόνον, ως καθοριστικό στοιχείο για την απόδειξη του αδικοιολόγητου χαρακτήρα της αιτήσεως βάσει της οποίας ελήφθησαν τα ανακληθέντα προσωρινά μέτρα.
- 65 Τυχόν διαφορετικό συμπέρασμα θα μπορούσε, υπό περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης, να έχει ως αποτέλεσμα να αποθαρρυνθεί ο δικαιούχος του διπλώματος ευρεσιτεχνίας από το να κάνει χρήση των μέτρων του άρθρου 9 της οδηγίας 2004/48 και θα αντέβαινε, συνεπώς, στον σκοπό της οδηγίας, ο οποίος συνίσταται στη διασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας.
- 66 Δεύτερον, όσον αφορά τη συμπεριφορά του αιτούντος, το άρθρο 9, παράγραφος 7, της οδηγίας 2004/48 πρέπει να ερμηνευθεί υπό το πρίσμα του άρθρου 3 της ίδιας οδηγίας, το οποίο προβλέπει μια «γενική υποχρέωση» που διέπει ολόκληρο το κεφάλαιο II της οδηγίας, όπου περιλαμβάνεται και το άρθρο 9 αυτής.

- 67 Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/48, τα μέτρα, οι διαδικασίες και τα αναγκαία μέσα αποκαταστάσεως προς διασφάλιση του σεβασμού των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας στα οποία αναφέρεται η οδηγία αυτή πρέπει να εφαρμόζονται κατά τρόπον ώστε να αποτρέπεται η δημιουργία εμποδίων στο νόμιμο εμπόριο και να παρέχονται εχέγγυα κατά της καταχρήσεώς τους.
- 68 Επομένως, η διάταξη αυτή επιβάλλει στα κράτη μέλη και, εν τέλει, στα εθνικά δικαστήρια να παρέχουν εγγυήσεις ώστε να εξασφαλίζεται, μεταξύ άλλων, ότι τα μέτρα και οι διαδικασίες που προβλέπονται στο άρθρο 9 της οδηγίας 2004/48 δεν χρησιμοποιούνται καταχρηστικώς.
- 69 Προς τούτο, τα αρμόδια εθνικά δικαστήρια είναι υποχρεωμένα να ελέγχουν αν, σε δεδομένη υπόθεση, ο αιτών έχει χρησιμοποιήσει καταχρηστικώς αυτά τα μέτρα και τις διαδικασίες.
- 70 Κατά συνέπεια, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να ελέγξει αν ο αιτών χρησιμοποίησε καταχρηστικώς το μέτρο που προβλέπεται στο άρθρο 9, παράγραφος 7, της οδηγίας 2004/48. Προς τούτο, οφείλει να λάβει δεόντως υπόψη όλες τις αντικειμενικές περιστάσεις της υποθέσεως, περιλαμβανομένης της συμπεριφοράς των διαδίκων.
- 71 Κατόπιν όλων των προεκτεθέντων, στα υποβληθέντα ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 9, παράγραφος 7, της οδηγίας 2004/48, ιδίως δε ο όρος «προσήκουσα αποζημίωση» όπως χρησιμοποιείται στη συγκεκριμένη διάταξη, έχει την έννοια ότι επιτρέπει εθνική ρύθμιση που, αφενός, προβλέπει ότι δεν χωρεί αποζημίωση για τη ζημία την οποία ο ζημιωθείς υπέστη επειδή δεν ενήργησε όπως ο μέσος άνθρωπος προκειμένου να αποφύγει ή να περιορίσει τη ζημία του και, αφετέρου, έχει ως αποτέλεσμα, υπό περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης, να μην υποχρεώσει ο δικαστής τον αιτούντα προσωρινά μέτρα να αποκαταστήσει τη ζημία που προξενήθηκε από τα εν λόγω μέτρα παρότι το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας βάσει του οποίου ζητήθηκαν και χορηγήθηκαν τα μέτρα ακυρώθηκε εκ των υστέρων, υπό την προϋπόθεση όμως ότι η ρύθμιση αυτή παρέχει στον δικαστή τη δυνατότητα να λάβει δεόντως υπόψη όλες τις αντικειμενικές περιστάσεις της υποθέσεως, περιλαμβανομένης της συμπεριφοράς των διαδίκων, προκειμένου να βεβαιωθεί ότι ο αιτών δεν χρησιμοποίησε καταχρηστικώς τα προαναφερθέντα μέτρα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 72 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σε αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 9, παράγραφος 7, της οδηγίας 2004/48/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, ιδίως δε ο όρος «προσήκουσα αποζημίωση» όπως χρησιμοποιείται στη συγκεκριμένη διάταξη, έχει την έννοια ότι επιτρέπει εθνική ρύθμιση που, αφενός, προβλέπει ότι δεν χωρεί αποζημίωση για τη ζημία την οποία ο ζημιωθείς υπέστη επειδή δεν ενήργησε όπως ο μέσος άνθρωπος προκειμένου να αποφύγει ή να περιορίσει τη ζημία του και, αφετέρου, έχει ως αποτέλεσμα, υπό περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης, να μην υποχρεώσει ο δικαστής τον αιτούντα προσωρινά μέτρα να αποκαταστήσει τη ζημία που προξενήθηκε από τα εν λόγω μέτρα παρότι το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας βάσει του οποίου ζητήθηκαν και χορηγήθηκαν τα μέτρα ακυρώθηκε εκ των υστέρων, υπό την προϋπόθεση όμως ότι η ρύθμιση αυτή παρέχει στον δικαστή τη δυνατότητα να λάβει δεόντως υπόψη όλες τις αντικειμενικές περιστάσεις της υποθέσεως, περιλαμβανομένης της συμπεριφοράς των διαδίκων, προκειμένου να βεβαιωθεί ότι ο αιτών δεν χρησιμοποίησε καταχρηστικώς τα προαναφερθέντα μέτρα.

(υπογραφές)